

HİÇBİR KİMSE BAŞKASININ GÜNAHINI YÜKLENMEZ*

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا لَا يُحْمَلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ

“Hiçbir günahkâr başka bir günahkârın yükünü yüklenmez. Günah yükü ağır olan kimse, (bir başkasını), günahını yüklenmeye çağırırsa, ondan hiçbir şey yüklenilmez, çağırıldığı kimse yakını da olsa. Sen ancak, görmedikleri hâlde Rablerinden için için korkanları ve namaz kılanları uyarırsın. Kim arınırsa ancak kendisi için arınmış olur. Dönüş ancak Allah’adır.”¹

İnsan, sadece kendi yaptıklarından sorumludur. Bu durum, gönderilen kitap ve peygamberler ile kullara bildirmiştir. Ayrıca Allah insana, doğruyla yanlışı kendisine gösteren bir de vicdan vermiştir. Selim akıl sahipleri vicdanlarının sesine de kulak vermelidir.

İnsanlar, hür iradeleri ile doğru ve yanlışı seçmekte serbest bırakılmıştır. Öyle ise herkes kendi yaptıklarından sorulacaktır. Kimse, kimsenin günahını yüklenmeyecektir. Bir canı, bir hırsız ve bir dolandırıcı yüzünden onun kardeşi, akrabası, çoluk çocuğu sorumlu olamaz. Dolayısıyla hiçbir günahkâr başkasının günahını yüklenemez. Fakat kötülüğe teşvik eden kimse de cezasını alacaktır. Mesela: Bir kimse diğerinin ibadet yapmasını engellemeye çalışarak “bu gün ibadet yapma, günahı bana ait” dese, ibadetini engellediği kimsenin günahı o kişiye yüklenemez, ancak o ibadeti engel olmanın cezasını çeker. İbadet yapmayan kimse de kendi cezasını çeker.

Aynı şekilde bir kişi hırsızlık yapsa, bu cezasını başka kişiler çekmez. Herkes yalnızca kendi yaptıklarından sorumludur. Buna karşılık, eğer bir insan başka bir insanı saptırır, onu suça teşvik eder veya o suçu işletirse, o zaman bu suç aynı zamanda yaptıranın da suçu olmaktadır. Bir kimse bir başka kimseye hırsızlık yaptırır veya yapmasına vesile olursa, bu durumda bu suç sadece yapan kişinin değil, aynı şekilde yaptıran kişinin de olur.

İnsanlar hem hayırlı işleri, hem de hayırsız davranışları yapabilecek şekilde yaratılmıştır. Allah insanlara akıl vermiş ve akıllı insanlara; doğru ile yanlışı, hak ile batılı, sevap ile günahı birbirinden ayırt etsinler diye, peygamberler ve dinler göndermiştir. Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s), son din de İslam dinidir. Hz. Peygamberi sevip, onun getirdiği dinin esaslarına tamamen bağlı kalarak hayatlarını sürdüren insanlar, sevapları bol bol kazanırlar ve günahlardan uzak dururlar. Onun getirdiği dinin esaslarını kabul etmeyenler ise hiçbir sevaba erişemezler.

Mümin olan insanlar da zaman zaman hata ederler, yanlış yaparlar ve haram olan işleri işleyerek günah kazanırlar. Kazandıkları günahlar kul hakkı ile ilgili ise, kullara haklarını ödeyerek helalleşirler. Kullara karşı haklarını bu dünyada ödemezlerse, öbür dünyada ödemek zorunda kalırlar. Yani öbür dünyada, borçlunun vereceği borcuna denk bir sevap, borçludan alınıp alacaklıya ödenir.

Kazandıkları günahlar Allah hakkı ile ilgili ise, tövbe edip af dilerler. Allah dilerse tövbelerini kabul edip onları affeder, dilerse de işledikleri suça uygun cezalarla cezalandırır. Ama sonuç itibarıyla herkes kendi günahının sonucuna katlanır, kimse başkasının günahından dolayı cezalandırılmaz.

¹ Fâtır, 35/18

Metnini ve mealini verdiğimiz yukarıdaki ayet-i kerimede de öncelikle bu hususa vurgu yapılmıştır. Kişinin sorumluluğunun sınırı belirlenmiştir. Kişinin dinî sorumluluğunu ve ahirette vereceği hesabın temel ölçüsünü belirten bu ayet aynı zamanda dünyadaki sorumlulukları ve dünya hukukundaki sınırları da belirtmektedir. İnsanlar; hukukun yerleşmediği dönemlerde, cezaları haksız ve yersiz yerlerde uyguladılar. Bir kabileden herhangi bir kişi suç işlediği zaman, o kabiledeki başka insanlar da sanki suç işlemiş gibi cezalandırıldılar. Bu insanların suçu yok, gerçek suçluyu araştıralım demediler. İslam dini on beş asır önce sorumlulukların ve cezaların bireyselliği esasını getirmiştir. Bu esas bugün, bütün modern hukuk sistemleri tarafından da kabul edilmektedir.

Mekke müşrikleri, Hz. Peygambere; Gel bizim dinimize dön, dünya ve ahiret ne istersen biz kefil oluruz. Eğer bu durumda bir günahınız olursa günahlarınız bizim boynumuza olsun, demişlerdi. Hâlbuki herkesin yaptığı iş kendisinedir. Bundan dolayı da kazandığı sorumluluk kendi boyunlarına olacaktır. Akliselim sahibi bir kimse başkasının zorlaması ve isteğiyle Allah'ın yasak ettiği hiçbir günahı işlemeyeceğine göre, Allah'ın emrettiği bir işi de yapmaktan kaçınmaz. Çünkü her işten sadece kendisi sorumludur. Bir başkası değil... Bir başkasının günahını yüklenen kimse, diğerinin günahını niçin çeksin. Herkesin işlediği günah kendisinedir ve cezasını da kendi çekecektir.

Şu halde, birinin diğerine, sen şunu şöyle yap da günahı veya cezası yalnız benim boynuma olsun, demesi yalandır. Günah işleyen kimseler cezasını çekecektir. Öyle deyip yalan söyleyen, günaha teşvik eden de, bu yalanının, bu teşvik ve aldatmasının, bu kötü taahhüdünün cezasını elbette çekecektir. Başkasının günahını yüklenmeyi üzerine alan kimseler, kendi günahının cezasını çekmekle diğerini kurtaramaz. Şurası açıktır ki, böyle demek, günahın failinden başka kimseye zararı olmaz demek değildir. Ancak her fiil, onu yapana nispet olunur ve her günah, ilgili olanlara ilgisi oranında yüklenir demektir. Hiç kimse günah işleyen ve asi olan bir kişinin günahını üstlenmez. Her kişinin kazandığı kendisinedir ve ameli boynuna asılmıştır. Başkasının yaptıklarından dolayı o kimse suçlanamaz ve ceza göremez. Aynı şekilde dostluk ve arkadaşlık adına susmayı tercih etmenin, o işi yapmak kadar vebali vardır.

Hıristiyanlık dinine göre; Hz. Âdem'in, cennette kendisine yasak edilen yiyeceği yediği için kazandığı günah ile bütün insanlık günahlanmıştır. Buna “asli günah” demektedirler. Onlara göre; Hz. İsa, bütün insanlığı bu asli günahı kurtarmak için hayatını feda etmiştir. Bu ayet ile Hıristiyanların sahip oldukları yanlış itikadın yanlışlığı da açıklanmış olmaktadır.

Ayet-i kerimenin ikinci bölümünde Peygamberimiz (s.a.s)'in uyarılarının kimlere fayda vereceği belirtilmekte ve samimi müminlerin iki temel özelliğine değinilmektedir.

Birincisi, görmediği hâlde Allah'tan korkmak yani O'na içtenlikle ve tam teslimiyetle iman etmek, O'na karşı gelmekten kaçınmaktır. İkincisi ise; namazı özenle kılmak, yani imanını davranışlarına yansıtmaktır. Bunları yapan, günahlardan uzak duran, günah işleyince tövbe edip bağışlanmayı hak eden insan, kötülüklerden arınmış olur. Elbette dönüşümüz bizleri yaratan Rabbimize olacaktır. O güne göre, kendimizi hazırlamalıyız.

Başkalarının günahlarını üstlenmek mümkün olmadığı gibi kendi günahımızı başkalarının üstüne atmak da mümkün değildir. Günahı ağır gelen kimse onu taşımak için başkasını çağırrsa, bu çağırıldığı akrabası da olsa, onun yükünden bir şey eksiltilmez. Kimse kimsenin günahını yüklenerek cehenneme, sevabıyla da cennete girmeyecektir. Herkes kendi işledikleriyle

Allah'ın huzuruna çıkacaktır. Çünkü Allah her şeyi hakkıyla bilendir. Herkese kendi günahının karşılığını vermeye muktedirdir.²

Rabbimiz bizlere, günahlardan uzak bir hayat yaşamayı nasip eylesin. Şayet beşer olarak günaha bulaşırsak, günahlarımızı affetsin. O'nun her şeye gücü yeter. O, bizim günahlarımızı bağışlamaya da muktedirdir.

* Mustafa KILIÇ

* Ömer ÖNEN

² Nisâ, 4/111-112